

Положението е очертано съ една ослѣпителна свѣтлина: преговоритѣ въ Лондонъ за миръ съ Турция бѣха предъ скжсване и новата война изглеждаше неизбѣжна; сръбскитѣ и грѣцкитѣ искания спрямо насъ се пропагандираха на широко и открито въ печата и предъ всички дипломати; Ромъния се готви да нахълта въ нашата земя и само мобилизиранитѣ руски войски спиратъ грабежа чрезъ оржжие; цѣла Европа — единодушно — казва да удовлетворимъ Ромъния, защото счита една компенсация за справедлива и главно, понеже не е готова да срѣщне по-голѣми конфликти, които могатъ да се създадатъ. Само кабинетътъ Гешовъ изглежда спокоенъ. Той стои самоувѣренъ предъ новитѣ бури, които се разразяватъ, гордъ въ своето право, което защитава, неизмѣнилъ въ нищо своето гледище по въпроса, съобщено на свѣта отдавна.

Като не отстъпи по никоя посока, правителството счете, че може да вземе положението на офанзива. Първо — то прекжсва преговоритѣ съ Турция, понеже „повече България не можела да чака“. Второ — правителствениятъ делегатъ отговаря на съветитѣ на великитѣ държави да бждемъ отстъпчиви съ тона на Бисмарка следъ 1870-та година. Въ Лондонъ сж афронтирани предъ цѣла Европа ромънскитѣ делегати.¹⁾ Трудно е да се опредѣли до колко тия смели жестове на правителството сж изразъ на свободно проявена воля, плодъ на убеждения, че така най-добре се служи на страната. Нѣкои документи показватъ, че тѣ се предшествуватъ отъ параднитѣ пози на Фердинанда, който намира, че само съ оржжието си ще добиемъ това, което изобщо можемъ да постигнемъ. „Министерскиятъ съветъ, пише той на 28 декемврий на м-ръ председателя, не трѣбва да гледа на разни страни, но да върви смело напредъ. Ромъния може да плаши васъ (хората отъ кабинета), но не и менъ.“²⁾

По разни причини преговоритѣ въ Лондонъ не се прекжсватъ. Съветътъ на силитѣ, тежкото време на фронта, раздвоението въ душата на м-ръ Гешовъ — продължаватъ преговоритѣ и нашиятъ делегатъ е заставенъ да се срѣща отново и съ ромънскитѣ делегати.

Понеже правителството не бѣше му дало директива, тъй като то самото още не бѣ вземало едно опредѣлено отношение къмъ въпроса, д-ръ Даневъ е принуденъ самъ да дири формули. Едната отъ тѣхъ бѣше: „да си осигуримъ съ помощта на Австрия и на Германия — Силистра, а съ помощта на Русия — черноморския брѣгъ, като ѝ кажемъ, че въ Мангалия Ромъния ще прави военно пристанище“. (вх. № 5442). Скоро той самъ разбра, че това е една безплодна умствена спекулация, понеже нито Русия се страхува отъ едно ромънско пристанище на Черното море, нито централниятъ съюзъ ще изостави своята съюзница, претенцитѣ на която застъпваше толкова енергично.

Когато се прибѣгва до съдействието на централния съюзъ, особено при критичното положение, въ което се намирахме тогава, трѣбваше предварително ясно да се посочи: само като къмъ група отъ голѣми сили ли ще се обърнемъ къмъ него — което бѣхме правили вече много пжти, но безрезултатно — или ще му направимъ по-други декларации, за които косвено отдавна ни съветваше Ромъния. Иначе, когато ромънитѣ искаха вече цѣлия четверождѣлникъ, какъ можехме да имаме въ-рата, че Австро-Германия ще ни спаси Силистра?

Нашиятъ делегатъ вижда, че комбинацитѣ му сж само ненадеждни срѣдства за разсрочки и затова на 31 декемврий протестира предъ м-ръ Гешевъ, че го излага предъ ромънскитѣ делегати Мишу и Ионеску, като не му дава никакви дирек-

¹⁾ Д-ръ Даневъ, телеграма отъ Лондонъ (вход. № 5442) до министъръ председателя: „Ромънскитѣ делегати настояватъ да ускоримъ преговоритѣ. Отговорихъ: имамъ друга работа. Не трѣбва ди ни туряте ножъ на шията. Изказахъ се най-остро за езика на Майореско. На германския посланикъ, който ми каза да държимъ смѣтка на ромънскитѣ искания, отговорихъ, че тѣ нѣматъ сериозна основа.“

²⁾ Телеграма на м-ръ председателя до д-ръ Даневъ, № 2477 отъ 28 декемврий.